

opdat het met zelf beheersching, onder gebod en dankzegging gebruikt zou worden, en een ieder die te dezen opzichte op wat stuk ook, de maat te buiten gaat, en slaaf van kleeding, spijis of drank wordt, in stede van als beelddrager van zijn God over dat alles te heerschen, werpt de eere van zijn kindschap weg.

Het geldt hier geen regel op regel, noch gebod op gebod, maar een *beginzel*, en wel een beginsel van algemeene aard en van gansch algemeene strekking.

Het geldt de vraag naar de positie die de belijder van den Christus tegenover het *god dezer aarde* inneemt, en of men zich nu verslaat aan het geld of aan den wijn, aan zijn kleeding of aan zijn rooken, aan spijis of aan bloemen, aan dieren of aan zijn toilet, aan het visschen, aan het jagen, aan lectuur, aan zijn bed of bad, of aan wat ook, het komt altoos op hetzelfde neder. Het is altoos de mensch die heerschen en gebruiken moest en die zich beheerschen laat. De revolutie in het leven. Een ommekeer van de orde die God gesteld heeft.

Gij zult u onder de macht van geen van die brengen laten.

Aldus leerden die Gereformeerde moralisten, daarin den apostolischen stelregel vasthoudende, en juist deswege het gebruik van alle dijn verdedigende.

Van de Doopersche mijding scheide den ook hier een vaste grenslijn.

Deze medien het gevaar, omdat ze het onderscheid tusschen beproeving en verzorving niet doorzagen.

Zeker, in verzorving moogt ge u nimmer begeven, en wie dit nochtans doet, heeft het zichzelf te wijten, zoo de bewaardende genade Gods hem verlaat.

Maar een zeker op de proef stellen van een geloof is heel ons leven, tenzij we het leven ontvliden willen. En de consequentie van het Doopersche mijden ligt dan ook in niet anders dan in de kloostercel, waarin men de wereld ontvlucht, om met één heroieken slag den strijd en de worsteling voor altoos te beslechten.

Dat echter is onzerzijds steeds veroordeeld. Veroordeeld, men versta ons wel, niet in elk bepaald geval. Het vasten werd soms sterk aanbevolen. Het tijdelijk doen van gelofte van onthouding raadzaam gekeurd. Een mijden van gevaren, die Satan kans boden om ons hart van zijn zwakke zijde aan te vallen, geloofd.

Maar dit waren exceptie van persoonlijk en tijdelijken aard, en raakten het beginsel niet.

Voor wat het *beginzel* aangaat daarentegen, stonden onze vaders steeds in de vaste overtuiging, dat we niet weggenomen moesten uit, maar bewaard in de wereld, en dat alzoo onze roeping was, om, midden in de wereld verkeerende, bij dat verkeer onze eere als Christen op te houden, een bederfverend zout te zijn, en ons licht te laten schijnen.

Zoo verstanden onze vaders den dagelikschen strijd des geloofs, den Christelijken worstel. Zoo spanden zij de zedelijke verkracht, en betoonden zij die wereldoverwinnende kracht, die ons in het Christelijk geloof gegeven is.

En dit algemeene standpunt blijven ook wij handhaven, omdat het ons volkomen in overeenstemming met de Heilige Schrift dunkt te zijn.

We weigeren in de mijding te gaan, en blijven Gereformeerden.

Gereformeerde prediking.

TWEEDE REEKS.

XIV.

Bij de toepassing komt niet slechts de vraag aan de orde, *wat* ge toepast, maar ook *op wie*, *op wat wijze*, *op wat tijd* en *op wat plaats*. Ge hebt het slechts te vergelijken met de zorge van een huismoeder voor de voeding van haar gezin, of met de zorge van den medicijnmeester voor de genezing van zijn zieken. Twee beelden beide aan de Heilige Schrift ontleend. Of spreekt niet Jezus zelf van de zieken die wel, en van de gezonden die niet den medicijnmeester van noodde hebben? En zoo ook, wijst niet de apostel, in het beeld der voeding, op de kinderkens die nog geen vaste spijsz verdragen kunnen, en daarom melk ontvangen, terwijl de ouderen en volwassenen aan niet niet genoeg zouden hebben en daarom toe bereid brood vragen.

Nu is de Dienst des Woords niet het houden van een winkel noch het houden van een apotheek.

In een winkel, en ten deele ook in een apotheek, kiest wie koopt zelf, terwijl de verkoper slechts aflevert naar er gevraagd wordt. Hij die den winkel of de apotheek houdt, heeft niets te beslissen of uit te maken. Naar de klanten en patiënten het zelf halen of halen laten, gaat het van de toonbank.

Maar zoo is de Dienst des Woords niet, en mag hij niet zijn. In dezen dienst wordt niet afgeleverd naar het koopend volk het weghaalt, hier wordt afgeleverd om niet maar zonder dat de gebruikers er veel over te zeggen hebben wat ze krijgen zullen.

De Dienaar des Woords is huisvader aan den disch, die te zorgen heeft dat allen naar eisch hun voeding ontvangen. Hij verkoopt niet, maar deelt uit, en de verantwoordelijkheid voor de dadelijkheid der spijs rust niet op wie aanzitten, maar vooral op hem. En ook, hij is geen apotheek, die de simpliteit opent en er nu de patiënten maar in laat grasduinen, maar een medicijnmeester, die, onder verantwoordelijkheid aan den Heere van leven en dood, zijn recept voorschrijft: iets wat men in andere talen nog scherper: *voorschrift of ordinantie* noemt.

Dit nu maakt de vraag: *op wie* het Woord moet worden toegepast, van zoo hoog gewicht; iets wat nog minder zoo zijt zou, zoo

deze allen *eender* waren en *gelijke* behoeften hadden en aan *dezelfde* krankheid leden, maar wel terdege zoo is, nu dit alles op allerlei manier uiteenloopt en verschilt.

Toch moet, ook afgescheiden van deze uiteenlopende krankheden en behoeften, ook het gewenschte antwoord op de gestelde vraag duidelijk voor het besef van den prediker vaststaan. Hij moet weten: *op wie* het Woord is toe te passen. Hij mag er niet in twijfel over verkeer, in welke hoedanigheid de mannen en vrouwen en kinderen, die onder den Dienst zijn opgekomen, in deze vergadering verschijnen.

Die vraag is meer dan een halve eeuw lang ten onzent ganschelijk verwaarloosd, en juist hiendoor is de prediking zoo veelzijdig uit haar voegen getild. Ten allereerste die verwaarloozing zelfs zoover, dat de kerk niets was dan een *sprekelaal*, de opgekomen schare niets dan een collectie *hoorders*, en de prediker een *redenaar*.

Natuurlijk zal een officier heel anders spreken als hij op de markt, te midden der menigte, jonge mannen voor zijn batalion poogt te werven, dan dat hij in de lazarette of op het exercitieplein zegt wat hij te zeggen heeft tot ingelijfde soldaten.

Nu is ook Jezus, onze Koning, een veldheer. Ook die hem toebehooren, vormen een leger. Ook voor dat leger moet gewonnen worden. En zoo spreekt het wel van zelf, dat ook hier gelijk verschilt, en dat het zoo heel iets anders is, of een dienst-knecht des Heeren roept, om voor de heerschare van zijn Holland te werven, dan dat hij, door zijn Koning daartoe aangesteld, spreekt tot hen die niet meer kunnen worden aangeworven, omdat ze reeds in het leger van onzen Koning zijn ingelijfd, ertoe behooren, onder den krijgseid staan en tot het praesteren van dienst zijn gehouden.

Just op dit punt echter was de schromelijkste verwarring ingeslopen. Een gehoor, laat ons zeggen, van duizend personen, beschouwde men zoo een tiende als er te zijn, maar de overige negen tienden als er nog buiten staande.

Althans onder de preek.

Maar was de preek afgeloopen, en volgde er Doopsdiening, dan keerde het blande op eens om, en dan werd diezelfde man, en diezelfde vrouw, die men zoo even nog als „wilden“ toesprak, op eenmaal angesproken als: „Geliefde Broeder en Zuster in onzen Heere Jezus Christus.“ Ze werden geëerd in hun hoedanigheid van „geloovigen.“ En krachtens hun hoedanigheid als „geloovigen“ werden hun kinderen voorgesteld als in het Verbond besloten, in Christus ingelijfd, en erigenamen des Koninkrijks.

Was sinds dat kindeke eenmaal gedoopt, en gingen er eenige jaren over heen, tot dat zelfde kindeke groot geworden, met vader en moeder ter kerk kwam, dan was dat knaapke of dat meisje weer op eens *loos* van Christus, *niet* ingelijfd, en nog *niet* uitstaande hebbende met het Koninkrijk der hemelen.

Ja, deze stuitende inconsequentie en ondenkendheid ging soms zoover, dat men tot in toespraken bij het heilig Avondmaal de lieden kon hooren toespreken, als de zondaren die nog van verre stonden, en nog gelokt moesten naar hun Heiland.

Zoals men te Constantijnopel onder een troep Mahomedanen, of te Peking onder een schare Heidenen over Jezus zou spreken, zou sprak men niet zelden over den Gezalfde Gods in het midden van de „vergadering der geloovigen.“

Een eenvoudige boer weet zeer wel het verschil tusschen twee akkers, die er nog steeds zwart uitzien, maar waarvan de één bezaaid is, zoodat het zaad er in zit, en de andere nog braak ligt. Hij begrijpt uitnemend, dat het heel iets anders is, of men een nog leeg stuk land gaat bezaaien en beplanten, of wel dat men een akker die bezaaid en beplant is, wiedt, nat maakt, dekt en verzorgt.

Maar onze predikers hadden voor dat verschil vaak geen oog meer. Omdat het zaad nog ontleiden moest en de halmen uitgroeien, gingen zij te werk alsof er nog niets was, en alsof er nog gezaaid moest worden.

Als een man of vrouw tot krachtadige bekeering was gekomen, dan begrepen ze, dat zulke personen anders moesten behandeld worden, dan de wilde hoop. Maar zoolang het zaad nog schuil bleef in den akker, of ook de are nog niet in den halmen uitschoot, was het in hun oog nog alles vreemd aan Christus.

Dit nu gaf een valsche verhouding tusschen hen en hun gemeente, want feitelijk cijferden ze op die manier hun gemeente als zoodanig weg. Ze geloofden niet, dat de samenkomst waarin ze optraden, een „vergadering“, in eigenlijken zin, en veel minder dat ze „een vergadering van „geloovigen“ was.

Tien procent geloovigen *misschien*; en de overige *negentig* procent een bonte schare die de wet niet kent.

Zoo hieven ze ongemerkt en onwetend het karakter der gemeente als „gemeente van Christus“ op, verdonkermaanden het Genadeverbond, maakten den kinderdooptot een beelching, en stonden als Christenleeraars in een Christelijke kerk te spreken, zoodat een zending het onder Javanen of Madoerezen zou doen.

Hieraan nu begint thans almeer een einde te komen.

Nog zijn we er wel niet, maar het hoog besef begint toch weer door te dringen, dat een prediker, die zijn gemeente als vreemde hoorders of uitsluitend als gewone vrienden toespreekt, maar ze *niet* durft aanspreken als „geliefde broeders en zusters in onzen Heere Jezus Christus“, zichzelf hiernede feitelijk buiten de kerk zet, geen kerk heeft, geen kerk erkent, zijn ambt ondermijnt, en tot veel bekwaam moge zijn, maar zich niet schilt tot den Dienst des Woords in de vergadering der geloovigen.

Zeker, er kunnen in de vergadering ook

Joden, of Heidenen, of Mahomedanen binnenkomen, om te *luisteren*; maar die staan er bij, die zijn geen leden der vergadering, niet naar hen kan zich het Woord schikken, ook al kan het zijdelings op hen gericht worden.

Ook is het waar, dat *er valsche* broeders onder de geloovigen kunnen sluipen. Bedrivers van zich zelve en van de menschen. Een gedaante der godzaligheid vertoonende, maar zonder geloof in het hart. Maar deze schullen. De prediker kent ze niet, want kende hij ze, dan zou men ze uit de gemeente moeten bannen. En ook al moet het Woord echt en valsche geloof telkens schillen, ook naar den hypocriet richt zich de prediking niet.

De prediking gaat altoos uit naar de zondaren, die geacht worden in Christus te zijn ingelijfd en erigenamen des Koninkrijks te zijn. Nooit anders. En niemand kan erigenamen des Koninkrijks zijn, tenzij de wortel der zake in hem zit.

Nu is hier allerlei verschil. Het zaad kan nog ganschelijk schillen in den akker, dat de akker nog even zwart ziet als een akker die braak ligt. Er kan een kleine groeiing over het veld zijn gekomen, dat er iets uitloopt. Er kan veel onkruid tusschen dit groensel opschieten. Droogte kan het half dood verdrogen en verzengen. Kwaad insect kan het stuiten in den groei. Peste storm kan hoog gewas neerslaan. De are kan zich pas vertoonen of reeds zijn uitgeboden. Zij kan nog groen of reeds geel in het veld staan. Kortom, er is allerlei verschil en onderscheid. Geen twee bladen zijn ook aan desen boom gelijk, eer eindeloze verscheidenheid. Maar dit blijft toch, dat de akker als zoodanig het zaad reeds in zich draagt, of althans als zoodanig moet behandeld worden.

Het antwoord op de vraag: *op wie* is het Woord toe te passen, is alzoo geen oogenblik twijfelachtig.

De personen tot wie de Dienst des Woords zich in de „vergadering der geloovigen“ richt, zijn altoos als „geloovigen“ te nemen. Geloovigen nog in het zaad, of „geloovigen“ die reeds in den halm staan.

Maar nooit mag de „vergadering der geloovigen“ genomen, als een dorre wildernis of als een akker die braak ligt.

Rad der geboorte.

Bezwaar heeft Ds. Bos ook tegen de door Dr. Kuiper gegeven voorstelling, alsof de wedergeboorte bestond in een weer rechte gezet worden van het rad onzer geboorte, met toespeling op Jac. 3: 6.

Hierbij zij opgemerkt, dat onze geachte censor ten onrechte een eenmaal gezegde verklaring verwaart met het begrip der zaak in oordelende definitie.

Gelijk ook hem bekend is, heeft Dr. Kuiper herhaaldelijk en op alle manier zich over de wedergeboorte uitgelaten. Om dus te weten wat Dr. Kuiper hieronder verstaat, staan hem vele liefde hulpmiddelen ten dienste, en in geen geval gaat het aan, om van een los daarheen geworpen woord te zeggen: „Dat is nu Dr. Kuipers definitie van wedergeboorte“, omdat deze schrijver zich een enkel maal zoo heeft uitgedrukt.

Ten andere dient gevraagd, wat Dr. Kuiper met deze toespeling op Jac. 3: 6 bedoelde, en in wat zin hij ze gebruik heeft. Hierop nu luidt het antwoord, dat het in de Gereformeerde dogmatiek eisch is, wel te doen uitkomen, dat de wedergeboorte niet is het inbrengen in den mensch van een zekere nieuwe materie. Dat moet deswege bestreden, omdat dit leidt tot een opvatting der zonde, alsof de zonde iets positiefs ware, dat dan weg zou gaan, en waarvoor in de plaats dan dat nieuwe positieve iets zou komen. De leer van den val en de wederopstanding hooren logisch bijeen. Om nu wel te constateeren, dat de wedergeboorte *herscheping* is, d. i. vernieuwing, verandering, omscheping van iets dat bestaat, en niet inschepping van een orgaan dat niet bestond, maar nu pas begon te ontstaan, werd verwezen naar het beeld door Jacobus gebruikt, waar hij spreekt van „het rad der geboorte.“

Gelijk ook Ds. Bos bekend is, loopen de gevoelens over de betekenis van deze woorden zeer uiteen, maar drift toch wel de meening boven, dat ze beteekenen: ons menschelek leven gelijk dit in ons in bestendige actie is.

Zich aan die zegwijze aansluitende, kan men derhalve zeggen, dat het zondaar worden van den mensch hierin bestond, dat zijn leven in hem in plaats van de juiste en richtige actie te volgen, een onjuiste tegenovergestelde actie inzette.

En wat men dit zoo op, dan ongetwijfeld kan men zeggen, dat God aan den mensch bij de schepping het „rad der geboorte“, dat is een actie des levens, gaf naar zijn wet; dat de zonde die levensactie in haar tegendeel omzette; en dat alzoo de wedergeboorte er in bestaat, dat door een intredende werking van den Heiligen Geest deze levensactie in den zondaar weer ga wentelen in overeenstemming met de wet des Heeren.

Doch ook zoo bedoelt het bezigen van deze uitdrukking noch een definitie noch een volledige toelichting, en eerbiedigen we ieders vrijheid, om of Jac. 3: 6 anders te exegeseeren, of om deze combinatie te wraken.

Dit alles raakt noch een beginsel noch een grondstuk der waarheid.

De waarheid zou dan pas door Ds. Bos te na worden gekomen, zoo hij in de zonde iets positiefs zag zien, en diensentevolge in de wedergeboorte geen *herscheping* maar inschepping van een nieuw bestanddeel zag.

Doet hij dit, gelijk we vertrouwen, niet, dan is ook op dit punt, voorsover we zien, geen enkel geschil aanwezig, en zijn schrijver en censor het ook over het wezen der wedergeboorte eens.

Beleeftheidshalve.

Op ons korte stukje rakende onze *Kerstmeditatie* heeft de Eerw. heer F. A. Maaijer nogmaals met twee breede artikelen, elk van drie kolom, geantwoord.

Hoewel we verklaard hadden, niet naar aanleiding van een meditatie, wel desnoods later in aansluiting aan een principieele uiteenzetting, in een debat over de Maria-vereringing te kunnen treden, dringt toch beleeftheid ons, op des heeren Maaijers repliek niet bot te zwijgen.

Nog niet op zich zelf, maar overmits de heer Maaijer ons schrijven zoo stumperachtig vond, dat hij ons zelfs als „beste hoogleeraar“ grootvaderlijk toespreekt, mag de schijn zelfs niet ontstaan, als ware ons zwijgen uitvloeiend van verstandhouding.

Zij daarom ten eerste meegedeeld, dat we volgens den heer Maaijer zijn bedoeling niet juist weergaven.

Dit doet ons leed; te meer daar wij zijn eigen woorden afdrukten.

Doch ziehier zijn opmerking:

Waar hebben wij beweerd, dat aan Maria's moeder-eere een even hooge persoonlijke waardigheid moet beantwoord hebben, en dat deze persoonlijke waardigheid vermeld moet zijn geweest van hooge gave van *genade en heiligheid*? Waar hebben wij Maria's moeder-eere van hare *waardigheid* onderscheiden? Moeder-eere en moeder-waardigheid beschouwden wij in onze artikelen immer als een en dezelfde zaak. Heeft Dr. Kuiper ze zoo oppervlakkig gelezen, dat hij dit zelfs niet heeft bemerkt? Maria is Moeder van Christus, viedar is hare eere *ware* waardigheid. Dat die eere, die waardigheid ontangelijk groot is, hadden wij niet te bewijzen; dit gaf Dr. Kuiper ons toe; hij zeide, dat Maria juist door die moeder-eere de gezegende onder de vrouwen, boven alle vrouwen gelukkig en zalig was. Wij hadden allees te bewijzen, dat aan die moeder-eere Maria's heiligheid evenredig is geweest. En dit deden wij, niet zoover door aan te toonen, dat Maria, om Moeder des Heeren te kunnen zijn, in haar persoon een evenredige heiligheid moest aanbieden, gelijk Dr. Kuiper het doet voorkomen; maar ons hoofdargument was, dat Maria *alleen* om haar moederschap, afgezien van hare persoonlijke eigenschappen, *niet* zalig kan *geprezen* worden.

Overtuigen doet deze opmerking ons niet. Immers de geachte schrijver laat bijna onmiddellijk op deze woorden, deze andere verklaring volgen:

Daartegenover toonden wij aan, dat Maria alleen dan om wille van haar moederschap *zalig* te prijzen is, als hare *persoonlijke heiligheid* met hare *moeder-eere* gelijken tred houdt, m. a. w.; als zij de waardige Moeder geweest is van een zoo waardigen Zoon.

Gelijk men ziet, lijkt hetgeen hij eerst zeide *niet* te betoogen, met hetgeen hij nu weer erkent *wel* te betoogen, zoo ongeveer als lood op oer ijzer.

Voor den heer Maaijer, dit blijkt ook nu weer, zijn Maria's „moeder-eere“ en haar „persoonlijke heiligheid“ twee niet van elkaar te scheiden begrippen.

Voor ons nu is het niet de kwestie, of ook Maria een uitverkorene ter zaligheid was. Dit nemen we volgaarne aan. Maar wel, of het woord „*begrijpende*“ in Luc. 1: 28 al dan niet doelt op zaligmakende genade.

Dit kunnen we uitleggkundig niet toegeven: 1º, omdat *charis* op zichzelf niet noodzakelijke beteekenis heeft; en 2º, niet omdat er staat: „Gij gezegende onder de vrouwen.“

Waar van „genade tot zaligheid“ sprake is, is men niet gezegende onder de vrouwen, of gezegende onder de mannen, maar onder de kinderen der menschen. In Christus is noch man noch vrouw.

Ten tweede willen we onzen lezers gaarne mededeelen, hoe de heer Maaijer het goed praat, dat de gelukkigen van Lourdes zoogoed als zonder uitzondering dank en eere aan Maria gaven, en schier nooit aan God den Heere.

Hij zegt hiervan:

Ach, beste hoogleeraar, de goede God is niet jaloezich op de eer van Zijne Moeder; integendeel door de eer, aan haar bezeten, acht Hij zich zelf geëerd, want die eer wordt haar alleen gegeven om Hem, en omdat Hij haar geëerd wil zien. Mag ik u dit duidelijk maken door een vergelijking? Verbeeld u eens een vader, die met zijn dochterje aan de hand een wandeling maakt. Op hun weg ontmoeten zij een arme, die een almoeas vraagt. De vader, die zijn dochterje deelschijnlijk wil maken aan zijn goeddoen, geeft zelf zijn almoeas aan den arme niet maar dwijt ze zijn dochterje in de hand. Deze moet de almoeas brengen. De kleine drijft naar den arme toe, en de arme neemt de almoeas bijde aan; hij dankt het kind, lacht het toe en zegt hem: Zal nu de vader opstouven en zeggen: Maar hoe? Hij bedankt dit kind! En hij vergeet, dat ik, de vader, het ben, die u de almoeas geef? Ach neen. Integendeel, de vader zal zich verheugen over de dankbaarheid, die de arme aan zijn kind betooft. Door het kind te danken en te zegenen, dankt de arme tevens den vader, want de vader bemint dat kind. Omdat hij dat kind liefheeft, geeft hij het deel in het uitdelen zijner weldaden, en omdat hij dit kind liefheeft, verheugt hij zich ook in de bewijzen van liefde en genegenheid, die het ontvangt. Moet ik mijn vergelijking nog uitwerken? Welnu dan. Jezus bemint Maria; daarom deelt hij zoo gaarne Zijne gunsten door hare bemiddeling, op hare voorbede uit. Jezus bemint Maria; daarom ziet Hij zoo gaarne, dat men haar ter wille der gunsten, door hare bemiddeling verkrijgen, loof en zegen. Hij acht zich bedankt in den dank, aan haar bezeten, en men behoef van zijne dankbaarheid aan *Hem* niet expres melding te maken; die zult reeds vanzelf in den dank aan Maria opgesloten. Om dezelfde reden is er niets tegen, dat men op plaatsen, waar Maria bijzonder vereerd wordt, meer bijzonder tot Maria bidt.

Deze verdediging is merkwaardig.

In de eerste plaats, omdat ze vergelijkt wat niet klopt.

Die vader en dat kindeke zijn *beiden* schepselen, die naarmate ze rijker in het geloof ontwikkeld zijn, te minder dank en eere van dien arme voor zichzelf zullen begeeren, ja, liefst zich aan dien dank zullen onttrekken.

Daar het kind dit nog niet zoo gevoelt, en de vader wel, is alzoo volkomen begrijpelijk. Maar wat vordert nu de heer Maaijer niet zulk een povere vergelijking, waar de kwestie juist liep over de tegenstelling tusschen het *schepel* Maria, en tusschen dien *Schepper* die gezegd heeft: „Ik zal mijn eere aan geen ander geven.“

Merkwaardig noemen we dit antwoord in de tweede plaats, omdat de heer Maaijer al spoedig voor de tegenstelling: het *schepel* Maria en God de Heere als *Schepper*, de heel andere: *Jezus*, en zijn moeder Maria, in de plaats schoof.

En ten derde, omdat er sprake was van het geven van *dank en eere*, na z. i. uit Gods wonderkracht ontvangen redding, en hij in de explicatie spreekt van het *bidden* tot Maria.

Toch merken we dit niet zonder genoegen. Immers het was ons tot een teeken, dat de heer Maaijer zelf huiverde, om het eigenlijke feit, dat in Lourdes plaats greep, en waarop we de aandacht vestigden, *toet* *cris* te verdedigen.

KUYPER.

Plantagebrek noopt ons het slotartikel van Prof. Rutgers tot de volgende week te laten liggen.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAAGERS: Van den heer L. de Vries, gevonden in de collectie Geref. kerk H. te Groningen, voor Kootwijk f. 2.25; van den heer J. de Wolff, te Zandst nabij Mideldburg f. 5; van den heer J. H. Jacob te Schiedam f. 1; van Mevr. de Wed. H. te Delft f. 15.

Kootwijks Leesbibliotheek.

Wie van onze vrienden denkt nog eens aan deze behoefte?

Uit de Pers.

Bijna curieus is wat de heer S. J. Bootsma in de *Duinen*, n°. 6, opmerkt over de wijze, waarop die *Wekker* zich poogt te redden uit het doofle slop, waarin ze met haar bestrijding van de Gereformeerde Doopsbeschouwing reed. Hij schreef dit:

Met het woord Gereformerd wordt heden ten dage vrij wat geschermd, en allerlei beschuldigingen van on- en niet-gereformerd zijn worden door broeders tegen broeders uitgesproken. 't Is alsof 't maar zoo niets is! 't Zou te wenschen zijn, dat door sommigen met deze dingen wat meer ernst, niet in woorden, maar in daden betoond werd.

Vooral wordt door de nieuwe Christelijke Gereformeerden een hooge virool gespeeld tegen velen in de Geref. kerken, dat zij ongereformerd zijn. Men blijft evenwel in gebreke dit te bewijzen, zelfs te trachten het te bewijzen.

Nu vond ik in de *Wekker* van 24 Jan. onder de rubriek „Beantwoording van vragen“ ondertekend met de initialen van L. (ingen.) het volgende, dat ik zeer merkwaardig en kennelkend vond. H. B. te A. vraagt ontrent de zaligheid der vroeggestorven kinderen. De Dordische vaders waarschuwden (L. 12) tegen het curieuselijk doorzoeken van de verborgenheden en diepten Gods. In 17 *zingen zij zelve, dankt ons, van den weg af en steld, wat uit de Schrift niet kan worden bewezen. Wat niet zaligheid zoo zeer geprophen, dan mochten geestelijke ouders wenschen naar het vroeg sterven „immer kinderen, niet doen als David bij den erfenen uit Balthasar, maar bidden om den dood. Denk aan het verschrikkelijke vergelijken maken! Wij willen daarom de uitdrukking der heiligen liever een openbaar, dat de een raad aan de andere inhoudt, een zich niet al te fier over de vroeggestorvenen te bezwaren, maar wel te zwijgen en te hopen in een aangelegenheden, waar hij zonne schijnde achteruit veldt. Woorden te geven. Op de vraag of er velen zalig werden, antwoorde de Heere, en zoo antwoorde ook wij: „Strijdt gij om in te gaan“ en vroeg er hij: „bid voor degenen, die u gegeven zijn, ook voor het kind in de wieg, want het kan „vroeg sterven. Wacht niet met uwe zorgen tot na den dood, want aladan is de beslissing geschied.“*

Ik heb het gansche artikelte overgeschreven; de curieusering is van mij. De lezer overweeg nu, hoe hier de belijden der vaders in de „Vijf Artikelen tegen de Remonstranten“ tegengesproken en als niet gegrond op Gods Woord verworpen wordt. Zoo wordt uit die schone en troostvolle belijden een praktijk afgeleid, die een geloovig ouderhart ineenkrimpen doet, alsof het hoogste ideaal van een godzaligen vader en moeder is, hun kind maar vroeg zalig in den hemel te weten, en niet dat die kind eerst op aarde en dan in den hemel verkeerlijke en grootmakende bovendien spreekt het aangehaalde artikel niet alleen van de „zaligheid“, maar van „de verkiezing en zaligheid der kinderen.“ En wat geloovig ouder, die juist hierop ziet, zou nu gaar bidden om den dood zijner kinderen; immers daarin zou opgesloten zijn, dat uit hun jong sterven hunne verkiezing volgde, en in HUNNE verkiezing niet hun vroeg sterven begrepen was.

Ten laatste schuift de schrijver in de plaats een gevoel, of noods hij het noemt *een liever openen* van de woorden der vaders, waardoor alles bij de graven onzer lieve kleinen zwerend, ja donker en bang wordt. Men moet zich niet al te zeer bezwaren, men moet naar stilzwijgen en hopen; waarom? Omdat God's Woord nog een lichtstraal in onze rouw werpt? Neen, omdat het woord zulke *niet* doet!

Met alle beleeftheid zij gevraagd of men van die zijde dus wel op de ruiterheid der leer in de Geref. kerken mag aanvallen, terwijl men zichzelf in zulke dingen verloopt? Geldt hier niet het spreekwoord: „Gnaceemeester, genees u zelf!“ Beware de Heere ons bij de zuiverheid der leer, en brenge hij op den grondslag der belijden, ons van de vaders overgeleverd, ook de Christl. Gereformeerden en de Gereformeerden nog eens weer in een kerkgemeenschap samen!

Dit is niet te sterk gesproken.

Bij onze vaders stond *elk* stuk van hun belijden met het *geheel* in verband.

Hollands Kerkblad vestigt de aandacht op de kleine Gereformeerde kerk, die voor korten tijd te Brussel tot openbaring is gekomen, en die kerkelijk verband zoekt met de Gereformeerde kerken hier te lande.

Door het voorbede en het getuigenis van de Gereformeerde kerken in Nederland ontstond ook in kleinen kring te Brussel de drang, om naar de andere belijden ook kerkelijk te leven, en ernstig bewaar tegen de collegialistische hiërarchische praktijk der Belgische zendingkerk.

Met blijdschap mag dit verschijnsel onzerzijds worden begroet.

Het bloed en de tranen der Calvinistische martelaren vloeiden eenmaal in België. Onze confesie werd daar door Guido de Bray geschreven. De eerste Synoden van onze Nederlandische Gereformeerde kerken onder het kruis werden daar gehouden. De kloke mannen, die onze Nederlandse kerken in het Gereformeerde spoor leidden, kwamen van daar tot ons. Sinds bleef de akker in België, na het goede zaad ook in vele ballingen